

**AZ EURÓPAI UNIÓ
TANÁCSA**

**Brüsszel, 2004. május 24.
(OR. en)**

9713/04

**Intézményközi dokumentum:
2002/0047 (COD)**

**PI 46
CODEC 752**

FELJEGYZÉS

Küldi: a Tanács Főtitkársága
Címzett: a delegációk

Előző dok. sz.: 9277/04 PI 41 CODEC 693 + ADD 1
Biz. jav. sz.: 6580/02 PI 10 CODEC 242

Tárgy: Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a számítógéppel
megvalósított találmányok szabadalmazhatóságáról
- Politikai megállapodás a Tanács közös állásponjtjáról

A delegációk mellékelten kézhez kapják azt a szöveget, melynek alapján a (Versenyképességi) Tanács a fent említett javaslattal kapcsolatos közös állásponjtjának elfogadása érdekében 2004. május 18-án politikai megállapodásra jutott.

A 9277/04 ADD 1 PI 41 CODEC 693 szöveghez képest a változásokat kiemelés jelöli.

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE
a számítógéppel megvalósított találmányok szabadalmazhatóságáról¹

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,
tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre, és különösen annak 95. cikkére;

tekintettel a Bizottság javaslatára²,

tekintettel a Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére³,

a Szerződés 251. cikkében előírt eljárásnak megfelelően eljárva⁴,

mivel:

- (1) A belső piac megvalósítása magában foglalja a szabad forgalmazás korlátainak és a versenyhelyzet torzulásainak kiküszöbölését, és egyidejűleg az innovációnak és a befektetésnek kedvező környezet kialakítását. Ebben az összefüggésben a találmányok szabadalommal történő védelme a belső piac sikerének lényegi eleme. Ezen a területen a számítógéppel megvalósított találmányok tagállamok szerte megvalósuló hatékony, átlátható és összehangolt védelme a befektetés fenntartásának és ösztönzésének lényegi feltétele.

¹ A Bizottság nyilatkozata, amelyet a Tanács közös álláspontot elfogadó ülésének jegyzőkönyvébe kell beilleszteni: „A Bizottság úgy véli, hogy a 6. cikk a (18) preambulumbekzdéssel együtt olvasva minden, a számítógépi programok jogi védelméről szóló 91/250/EGK irányelv 5. és 6. cikkében meghatározott cselekményt — ideértve az interoperabilitás biztosításához szükséges minden cselekményt is — lehetővé tesz a szabadalmi jog jogosultjának engedélye nélkül is.”

² HL C ..., ..., o.

³ HL C 61., 2003.3.14., 154. o.

⁴ HL C ..., ..., o.

- (2) A különböző tagállamok közigazgatási, illetve ítélkezési gyakorlatából adódóan a számítógéppel megvalósított találmányok védelme eltérő. Ezek az eltérések akadályozhatják a kereskedelmet, ezzel hátráltatva a belső piac megfelelő működését.
- (3) Ezek a különbségek azáltal alakultak ki és válhatnak egyre jelentősebbé, hogy a tagállamok új és eltérő közigazgatási gyakorlatokat fogadnak el, illetve azáltal, hogy a jelenlegi jogszabályokat értelmező ítélkezési gyakorlat eltérően alakul.
- (4) A számítógépes programoknak a technológia minden területére kiterjedő egyre növekvő elterjedése és használata, valamint azoknak az internet útján történő világméretű terjesztésének állandó növekedése a technológiai innováció kritikus tényezője. Ezért szükséges biztosítani azt, hogy a Közösségben a számítógépi programok fejlesztői és felhasználói számára optimális környezet álljon rendelkezésre.
- (5) A számítógéppel megvalósított találmányok szabadalmazhatóságával kapcsolatos jogszabályokat következképpen össze kell hangolni annak érdekében, hogy az ennek következményeképpen megvalósuló jogbiztonság és a szabadalmazhatósághoz szükséges követelmények szintje az innovatív vállalkozások számára lehetővé tegye, hogy inventív eljárásaik kapcsán a lehető legnagyobb előnyöket élvezhessék és ösztönzően hasson a befektetésre, valamint az innovációra. A jogbiztonságot az is biztosítja, hogy az ezen irányelv értelmezésével kapcsolatban felmerülő kétségek esetében a nemzeti bíróságoknak lehetőségük van, illetve a legmagasabb szintű nemzeti bíróságoknak kötelessége a Bírósághoz fordulni.
- (6) A Közösséget és a tagállamokat köti az uruguayi forduló többoldalú tárgyalásai (1986–1994) során elért megállapodásoknak az Európai Közösség hatáskörébe tartozó ügyek tekintetében az Európai Közösség nevében történő megkötéséről szóló 1994. december 22-i 94/800/EK tanácsi irányelv által jóváhagyott, a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodás (TRIPS)⁵. A TRIPS-megállapodás 27. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy a technika bármely területén létrehozott, akár termékre, akár eljárásra vonatkozó bármely találmány szabadalmazható, feltéve, hogy új, feltalálói tevékenységen alapul és iparilag alkalmazható.

A TRIPS-megállapodás ezen túlmenően azt is kimondja, hogy a szabadalmi jogok rendelkezésre állásának és a szabadalmi jogok gyakorlásának a technológia terén megkülönböztetésmentesnek kell lennie. Ezeket az elveket tehát a számítógépi találmányokra is alkalmazni kell.

- (7) Az európai szabadalmak megadásáról szóló, 1973. október 5-én Münchenben aláírt egyezmény és a tagállamok szabadalmi jogszabályai szerint a számítógépi programok, ugyanúgy, mint a felfedezések, a tudományos elméletek, a matematikai módszerek, az esztétikai alkotások, a szellemi tevékenységre, játékokra, üzletvitelre vonatkozó tervek, szabályok vagy eljárások, valamint az információk megjelenítése kifejezetten nem minősülnek találmánynak, és ezért ezek nem szabadalmazhatók. Ez a kivétel azonban csak annyiban alkalmazandó és igazolt, amennyiben a szabadalmi bejelentés vagy a szabadalom az ilyen témára vagy tevékenységre kizárólag e minőségben vonatkozik, mivel az említett téma és tevékenységek e minőségükben nem tartoznak a technológia területéhez.

(7a) (Törölve, tartalma a 4a. cikkbe került át)

- (7b) Ezen irányelv célja az Európai Szabadalmi Egyezménynek a szabadalmazhatóság korlátait illető rendelkezései különböző értelmezésének elkerülése. Az ebből következő jogbiztonság a szoftverek területén jótékonyan hat a befektetést és az innovációt elősegítő környezet kialakulására.
- (8) A szabadalmi védelem lehetővé teszi a feltalálók számára, hogy kreativitásuk előnyeit élvezzék. Minthogy a szabadalmi jogok az innovációt a társadalom egésze érdekében védik, azokat nem szabad versenyellenes módon gyakorolni.
- (9) A számítógépi programok jogi védelméről szóló, 1991. május 14-i 91/250/EGK irányelvvel⁶ összhangban az eredeti számítógépi programok bármely formában történő kifejezése irodalmi műként szerzői jogi védelemben részesül. Mindazonáltal a számítógépi program bármely elemének alapjául szolgáló ötletek és elvek nem részesülnek szerzői jogi védelemben.

⁵ HL L 336., 1994.12.23., 1. o.

⁶ HL L 122., 1991.5.17., 42. o. – A 93/98/EGK irányelvvel (HL L 290., 1993.11.24., 9. o.) módosított irányelv.

- (10) Ahhoz, hogy valamely találmány szabadalmazhatónak minősüljön, műszaki jellemzővel kell rendelkeznie, következésképpen a technológia területéhez kell tartoznia.
- (11) Általában véve ahhoz, hogy a találmányok eleget tegyenek a feltalálói tevékenység kritériumainak, műszaki hozzájárulást kell tartalmazniuk a technika állásához.
- (12) Következésképpen, ha egy számítógépi találmány a technológia területéhez tartozik, de nem tartalmaz műszaki hozzájárulást a technika állásához — olyan esetben például, ha az egyedi hozzájárulás nélkülözi a műszaki jelleget — nem felel meg a feltalálói tevékenység kritériumainak, így nem szabadalmazható.
- (13) (törölve)
- (13a) [...] Egy egyébként nem szabadalmazható módszer vagy készülék — mint például a számítógép — pusztán alkalmazása önmagában nem elegendő azon megállapítás igazolására, hogy létezik műszaki hozzájárulás. Következésképpen egy olyan számítógépes üzleti-, adatfeldolgozási vagy más eljárás, amely esetében a technika állásához való hozzájárulás nem műszaki jellegű, nem minősülhet szabadalmazható találmánynak.
- (13b) Amennyiben a technika állásához történő hozzájárulás nem szabadalmazható tárgyú, úgy nem jöhet létre szabadalmazható találmány, függetlenül attól, hogy a szabadalom igénylése során a kérdés hogyan kerül bemutatásra. A műszaki hozzájárulás követelménye például nem kerülhető meg a műszaki eszközöknek a szabadalmi igényekben való pusztán feltüntetésével.
- (13c) Ezen túlmenően egy algoritmus természeténél fogva nem műszaki jellegű, ezért nem minősülhet műszaki találmánynak. Ennek ellenére azonban egy algoritmus használatával járó módszer szabadalmazható lehet, amennyiben a módszer egy műszaki probléma megoldását szolgálja. Mindazonáltal, egy ilyen módszerre adott szabadalom nem monopolizálná magát az algoritmust, vagy annak a szabadalomban előre nem látott összefüggésben történő használatát.

- (13d) A szabadalom által biztosított kizárólagos jog hatályát a találmány leírása és bármely rajz alapján értelmezett szabadalmi igénypontok határozzák meg. A számítógéppel megvalósított találmányok szabadalmát a legalább egy termékre — mint például egy programozott készülékre — vagy egy ilyen készülékben végbemenő folyamatra történő hivatkozással kell igényelni. Következésképpen, amennyiben a szoftver egyedi elemei olyan összefüggésben kerülnek felhasználásra, amely nem érinti valamely érvényesen igényelt termék vagy eljárás megvalósítását, az ilyen felhasználás nem valósít meg szabadalombitorlást.
- (14) A számítógéppel megvalósított találmányok jogi védelméhez nem szükséges a nemzeti szabadalmi jog helyébe lépő külön jogszabályokat létrehozni. A nemzeti szabadalmi jog továbbra is a számítógéppel megvalósított találmányok jogi védelmének elsődleges jogi alapja marad. Ez az irányelv csupán egyértelművé teszi a jelenlegi jogi helyzetet a törvények jogbiztonságának, átláthatóságának és egyértelműségének biztosítása érdekében, valamint a nem szabadalmazható eljárások — mint például a nyilvánvaló vagy a nem műszaki eljárások és az üzleti eljárások — szabadalmazása felé való eltolódás megakadályozása érdekében.
- (15) Ennek az irányelvnek az ilyen találmányok szabadalmazhatóságára alkalmazandó elvek meghatározására kell szorítkoznia; ezek az elvek különösen azt szolgálják, hogy a technológia területéhez tartozó, műszaki hozzájárulást tartalmazó találmányok a védelemre alkalmasnak minősüljenek, másrészt azt, hogy azon találmányok, melyek nem tartalmaznak műszaki hozzájárulást, ne minősüljenek alkalmasnak a védelemre.
- (16) Az európai ipar versenyhelyzete főbb kereskedelmi partnereihez képest előnyösebben alakul akkor, ha a számítógéppel megvalósított találmányok jogi védelme terén a jelenlegi eltérések eltűnnek, és a jogi helyzet átláthatóvá válik. Figyelembe véve a hagyományos gyárripar azon tendenciáját, amely a működést jelenleg az Európai Unió kívül eső, alacsony költségű gazdaságokba helyezi át, a szellemi tulajdon és különösen a szabadalmak védelmének jelentősége nyilvánvaló.
- (17) Ezen irányelv rendelkezései nem sértik a Szerződés 81. és 82. cikkének alkalmazását, különösen abban az esetben nem, amikor egy meghatározó szolgáltató megtagadja egy olyan szabadalmazott technológia használatát, amely pusztán azt a célt szolgálná, hogy két különböző számítógépes rendszer vagy hálózat között a konvertálást elvégezzék, és ezáltal lehetséges legyen közöttük a kommunikáció és az adatcsere.

- (18) Az ezen irányelv hatálya alá tartozó találmányokra megadott szabadalmak által biztosított jogok nem érintik a számítógépi programok jogi védelméről szóló 91/250/EGK irányelv 5. és 6. cikkében — különösen a visszafejtésre és az együttes működtetésre vonatkozó rendelkezések által — megengedett cselekményeket. Nem szükséges a jogosult engedélye a valamely számítógépi programból eredő vagy azzal kapcsolatban őt megillető szabadalmi jog tekintetében különösen azon cselekmények esetében, amelyekhez a 91/250/EGK irányelv 5. és 6. cikke értelmében nem szükséges a jogosult engedélye a valamely számítógépi programból eredő vagy azzal kapcsolatban őt megillető szerzői jog tekintetében, illetve azon cselekmények esetében, amelyekhez a 91/250/EGK irányelv 5. vagy 6. cikke hiányában a jogosult engedélyére lenne szükség.
- (19) Mivel a javasolt intézkedés célja — nevezetesen a számítógépi találmányokra vonatkozó nemzeti szabályrendszerek összehangolása — a tagállamok által nem valósítható meg kielégítő módon, és így a tervezett intézkedés terjedelme vagy hatása miatt az közösségi szinten jobban megvalósítható, a Közösség a Szerződés 5. cikkében meghatározott szubsidiaritás elvének megfelelően intézkedéseket fogadhat el. Az ugyanezen cikkben meghatározott arányosság elvének megfelelően ezen irányelv nem haladja meg a célok eléréséhez feltétlenül szükséges mértéket.

ELFOGADTA EZT AZ IRÁNYELVET:

1. cikk

Alkalmazási kör

Ez az irányelv a számítógéppel megvalósított találmányok szabadalmazhatóságára vonatkozó szabályokat állapítja meg.

2. cikk

Fogalommeghatározások

Ezen irányelv alkalmazásában a következő fogalommeghatározásokat kell alkalmazni:

- a) „számítógépi találmány”: minden olyan találmány, amelynek működéséhez számítógép, számítógépes hálózat vagy más programozható készülék szükséges, és amelynek egy vagy több jellemzője részben vagy egészben egy számítógépi program vagy számítógépi programok útján valósul meg;
- b) „műszaki hozzájárulás”: a technika állásához való új és a szakember számára nem nyilvánvaló hozzájárulás a technológia terén. A műszaki hozzájárulást a technika állása és a szabadalmi igény egészének terjedelme közti különbség alapján kell megállapítani; az igénynek műszaki jellemzőket kell tartalmaznia, függetlenül attól, hogy ezeket kiegészítik-e nem műszaki jellemzők is.

3. cikk

A számítógépi találmányok, mint a technológia területe

(törölve)

4. cikk

A szabadalmazhatóság feltételei

A szabadalmazhatósághoz a számítógépi találmánynak újnak és ipari alkalmazásra alkalmasnak kell lennie, valamint feltalálói tevékenységen kell alapulnia. A számítógépi találmánynak ahhoz, hogy megfeleljen a feltalálói tevékenység kritériumainak, műszaki hozzájárulást kell tartalmaznia.

4a. cikk

A szabadalmi oltalomból kizárt találmányok

(1) (új) A számítógépi program, e minőségében nem minősülhet szabadalmazható találmánynak.

(2) Egy számítógépi találmány nem tekinthető műszaki hozzájárulást tartalmazónak pusztán azért, mert számítógép, hálózat vagy más programozható készülék használatával jár. Következésképpen nem részesülhetnek szabadalmi oltalomban az akár forráskódban, akár tárgyi kódban akár más formában kifejezett számítógépi programokkal kapcsolatos olyan találmányok, amelyek üzleti, matematikai vagy egyéb eljárások végrehajtását szolgálják, és egy program, illetőleg azon számítógép, hálózat vagy más programozható készülék közötti szokásos fizikai kölcsönhatáson túlmenően, melyen azt futtatják, nem járnak további műszaki hatással.

5. cikk

Az igénylés formája

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a számítógéppel megvalósított találmányokra termékként —, azaz programozott számítógép, programozott számítógépes hálózat vagy más egyéb programozott készülék formájában —, vagy az ilyen számítógép, számítógépes hálózat vagy készülék által egy szoftver segítségével végzett eljárásaként lehessen szabadalmat igényelni.
- (2) Nem igényelhető szabadalom az akár önmagában álló, akár hordozón lévő számítógépi programra, kivéve, ha a program annak számítógépre, számítógépes hálózatra vagy más egyéb programozott készülékre történő feltöltése és végrehajtása esetén az ugyanazon szabadalmi bejelentésben igényelt terméket vagy eljárást indít be az (1) bekezdéssel összhangban.

6. cikk

Kapcsolat a 91/250/EGK irányelvvel

Az ezen irányelv hatálya alá tartozó találmányokra megadott szabadalmak által biztosított jogok nem érintik a számítógépi programok jogi védelméről szóló 91/250/EGK irányelv 5. és 6. cikkében — különösen a visszafejtésre és az együttes működtetésre vonatkozó rendelkezések által — megengedett cselekményeket.

7. cikk

Nyomon követés

A Bizottság figyelemmel kíséri a számítógéppel megvalósított találmányoknak az innovációra és a versenyre gyakorolt hatását mind európai, mind pedig nemzetközi szinten; figyelemmel kíséri továbbá a számítógépi találmányoknak az európai üzleti szférára, különösen a kis- és középvállalkozásokra, a szabad forrású programok felhasználóira és az elektronikus kereskedelemre gyakorolt hatását.

8. cikk

Jelentés az irányelv hatásairól

A Bizottság legkésőbb [DÁTUM-ig (*a 9. cikk (1) bekezdésében meghatározott időpontot követő három évvel*)] a következőkre vonatkozó jelentést nyújt be az Európai Parlament és a Tanács részére:

- a) a számítógéppel megvalósított találmányok szabadalmi oltalmának a 7. cikkben említett tényezőkre gyakorolt hatása;
- b) megfelelők-e a szabadalom időtartamára és a szabadalmazhatóság követelményeinek — pontosabban az újdonságnak, a feltalálói tevékenységnek és az igények megfelelő terjedelmének — megítélésére vonatkozó szabályok, és kívánatos, illetőleg a Közösség nemzetközi kötelezettségeire tekintettel jogilag lehetséges-e ezen szabályok módosítása;

- c) felmerültek-e nehézségek az olyan tagállamokat illetően, amelyek esetében az újdonságra, illetve a feltalálói tevékenységre vonatkozó követelmények a szabadalom megadását megelőzően nem képezik vizsgálat tárgyát, és amennyiben igen, úgy léteznek-e kívánatos lépések az ilyen nehézségek kezelésére;
- ca) felmerültek-e nehézségek a számítógéppel megvalósított találmányok szabadalmi oltalma és a számítógépi programoknak a 91/205/EGK irányelv által biztosított szerzői jogi védelme között, és a számítógépi találmányokkal kapcsolatban sor került-e a szabadalmi rendszerrel kapcsolatos visszaélésekre;
- cb) az Európai Szabadalmi Hivatal gyakorlata és vizsgálati módszertani útmutatójában miként vette figyelembe ezen irányelv követelményeit;
- cc) azon tényezők, melyek vonatkozásában szükség lehet egy, az Európai Szabadalmi Egyezmény felülvizsgálatát célzó diplomáciai konferencia megszervezésére;
- cd) a számítógéppel megvalósított találmányok szabadalmi oltalmának az interoperábilis számítógépi programok és rendszerek fejlődésére és kereskedelmi forgalomba bocsátására gyakorolt hatása;
- d) (törölve)

8a. cikk

A 7. cikknek megfelelően végzett nyomon követés és a 8. cikknek megfelelően elkészítendő jelentés fényében a Bizottság felülvizsgálja ezen irányelv hatását, és szükség esetén a jogszabály módosítására vonatkozó javaslatot terjeszt az Európai Parlament és a Tanács elé.

9. cikk

Végrehajtás

- (1) A tagállamok legkésőbb ...-ig (az irányelv hatályba lépését követő huszonnégy hónap elteltével) hatályba léptetik az ezen irányelvnek való megfeleléshez szükséges törvényeket, rendeleteket és közigazgatási rendelkezéseket. A tagállamok erről haladéktalanul tájékoztatják a Bizottságot.

E rendelkezések elfogadásakor a tagállamoknak hivatkozniuk kell erre az irányelvre, illetőleg az ilyen hivatkozást a rendelkezések hivatalos kihirdetésekor kell megtenni. A hivatkozás módját a tagállamok határozzák meg.

- (2) A tagállamok közlik a Bizottsággal nemzeti joguk azon rendelkezéseinek szövegét, amelyeket az ezen irányelv által szabályozott területen fogadnak el.

10. cikk

Hatálybalépés

Ez az irányelv az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

11. cikk

Címzettek

Ezen irányelv címzettjei a tagállamok.

Kelt Brüsszelben,

*az Európai Parlament részéről
az elnök*

*a Tanács részéről
az elnök*